

Zakgeld, echtscheiding en macht van het kind: een ruiltheoretische invalshoek

Laura Van den Broeck*¹

Samenvatting

In het laatste decennium zijn onderzoekers interesse beginnen vertonen in het zakgeld van kinderen. Hoewel reeds meermaals werd aangetoond dat ouders en kinderen stellen dat een sociale ruil plaatsvindt in het gezin tussen het zakgeld van kinderen en hun huishoudelijke taken, werd nog geen expliciet onderzoek uitgevoerd over deze sociale ruil. Aan de hand van data van het *Scheiding in Vlaanderen*-project (N = 686), onderzoekt deze paper het zakgeld van kinderen als een ruiluitkomst van huishoudelijke taken, met de nadruk op de invloed van de gezinsstructuur. Deze invloed wordt verkend door de literatuur over de sociale ruiltheorie en met name door Emersons (1962) *power-dependence theory*. De kans op zakgeld en het zakgeldbedrag worden niet enkel in het algemeen onderzocht, maar er worden ook afzonderlijke logistische en lineaire regressieanalyses uitgevoerd op de data van kinderen in intacte en niet-intacte gezinnen. Huishoudelijke taken, gezinsstructuur, gender en leeftijd van het kind, equivalent huishoudinkomen en het aantal items dat kinderen dienen te betalen met hun zakgeld worden in de analyses opgenomen. De resultaten worden bediscussieerd en mogelijke verklaringen voor deze bevindingen en suggesties voor toekomstig onderzoek worden ontwikkeld.

Kernwoorden

Sociale ruiltheorie; macht; zakgeld; huishoudelijke taken; kinderen; echtscheiding

Inleiding

In Vlaanderen ontvangt driekwart van de kinderen in het secundair onderwijs zakgeld (Vanassche, Sodermans & Matthijs, 2011). Uit onderzoek blijkt tevens dat onder meer in Frankrijk (Barnet-Verzat & Wolff, 2002), Nederland (Kooreman, 2007) en

* Laura.VandenBroeck@UGent.be

¹ Vakgroep Sociologie, Universiteit Gent

Vlaanderen (Vanassche *et al.*, 2011) kinderen met gescheiden ouders meer kans hebben op zakgeld en dat ze meer zakgeld krijgen dan kinderen uit intacte gezinnen. Deze bevinding is opmerkelijk, aangezien echtscheiding gewoonlijk gepaard gaat met materiële deprivatie (European Commission, 2008; Speltinckx & Jacobs, 2002). Kinderen uit gescheiden gezinnen zouden meer zakgeld kunnen krijgen omdat ze tweemaal zakgeld krijgen, waarbij elke ouder een voldoende groot bedrag wil geven. In de literatuur werden echter reeds andere mogelijke redenen aangehaald om het verschil in zakgeld tussen de gezinsvormen te verklaren. Vooreerst kan geld, al dan niet bewust, een compensatie zijn voor de tijd die gescheiden ouders minder spenderen met hun kinderen (Barnet-Verzat & Wolff, 2002). Daarenboven kan een ouder zijn kind via zakgeld proberen te beïnvloeden om hem te verkiezen boven de andere ouder. Tevens dragen deze kinderen mogelijk meer verantwoordelijkheid en moeten ze meer met hun zakgeld betalen dan kinderen in intacte gezinnen. In de literatuur wordt daarnaast aangegeven dat er een ruil zou kunnen plaatsvinden tussen zakgeld en bijvoorbeeld gehoorzaamheid, aandacht of huishoudelijke taken (Farrell, Frijters & Shields, 2002).

Kinderen in gescheiden gezinnen zouden dan meer zakgeld kunnen krijgen, omdat ze meer huishoudelijke taken uitvoeren (Kooreman, 2007). Het werd namelijk reeds meermaals aangetoond dat deze kinderen meer helpen in het huishouden (Gager, Cooney & Call, 1999; Demo & Acock, 1993). Daarnaast blijkt dat ouders (Furnham, 2001; White & Brinkerhoff, 1981) en kinderen (Klein, Graesch & Izquierdo, 2009; Goodnow & Burns, 1985; Newson & Newson, 1976) aannemen dat er in het gezin een ruil plaatsvindt tussen zakgeld en huishoudelijke taken. Het is dan ook opmerkelijk dat er nog geen expliciet onderzoek werd verricht naar deze sociale ruil in het gezin (Klein *et al.*, 2009). Dit gebrek aan onderzoek kan worden verklaard doordat de ruil tussen zakgeld en huishoudelijke taken het onderwerp is van controversie, omdat de aanwezigheid van marktdenken in het gezin haaks staat op de westerse dichotomie tussen liefde en geld (Zelizer, 2002). In het alledaagse leven is er nochtans geen sprake van deze traditionele westerse dichotomie en ze moet dan ook achterwege worden gelaten. Zo kwam Haugen (2007) via interviews met kinderen te weten dat ze geld soms beschouwen als een uiting van zorg en liefde. Zelizers (2000) concept van intieme transacties, waarbij geldelijke transacties samengaan met intieme relaties, blijkt bijgevolg op zakgeld van toepassing.

Indien er een ruil plaatsvindt tussen zakgeld en huishoudelijke taken, kan de sociale ruiltheorie hier worden gebruikt. Dit sociologisch referentiekader werd rond de jaren zestig ontwikkeld door sociaal psychologen en door economisch en psychologisch geïnspireerde sociologen (Zafirovski, 2003). Het centrale idee van de sociale ruiltheorie is dat menselijk gedrag wordt gekenmerkt door een ruil van materiële en symbolische bronnen, waarbij de actoren winstmaximalisatie nastreven. Een ruil bestaat uit het verlenen van een dienst door de ene, waarna de andere de verplichting aflost om iets terug te doen (Blau, 1964). De relatie zal worden voortgezet door de norm van reciprociteit, volgens welke beide actoren over de tijd heen billijke ruilrelaties verwachten. Sociale ruil verschilt dan ook van economische ruil, aan-

gezien de ruilrelaties doorgaans langduriger van aard zijn (Blau, 1964). De sociale ruiltheorie voorspelt het gedrag van actoren en de ruiluitkomsten aan de hand van een aantal assumpties, namelijk: “(1) gedrag is gemotiveerd door de wens om de winst te verhogen en het verlies te voorkomen [...]; (2) ruilrelaties ontwikkelen zich in een structuur van wederzijdse afhankelijkheid [...], (3) actoren nemen deel aan terugkerende, wederzijds voorwaardelijke uitwisselingen met specifieke partners over een bepaalde tijd [...], (4) gewaardeerde uitkomsten volgen de economische wet van het afnemend marginaal nut [...]” (Cook, Cheshire & Gerbasi, 2006, p. 196, eigen vertaling).

Concreet wordt in deze paper de mogelijkheid geanalyseerd dat zakgeld een ruiluitkomst is voor kinderen ten gevolge van hun bijdrage in het huishouden, waarbij zowel het al dan niet krijgen van zakgeld als het geldbedrag zal worden bekeken. Tevens zal worden onderzocht hoe de gezinsstructuur een invloed heeft op de ruiluitkomst. Sociale structuur en structurele verandering spelen namelijk een fundamentele rol in de sociale ruiltheorie (Cook *et al.*, 2006). Sociale structuren worden niet alleen beschouwd als emergente eigenschappen van ruilprocessen, maar ook als factoren die bepaalde types van ruil toelaten of belemmeren. Met betrekking tot de rol van gezinsstructuur zullen we vooral nagaan hoe de machtsstructuur tussen ouder en kind verandert na een echtscheiding. Om een zicht te krijgen op de ruiluitkomsten dient immers de macht tussen de actoren in rekening te worden gebracht, aangezien de relatieve macht van een persoon zijn ruiluitkomst bepaalt (Blau, 1964). We zullen hierbij voornamelijk ingaan op Emersons (1962) *power-dependence theory*.

Sociale ruil tussen huishoudelijke taken en zakgeld?

In de jaren '70 brak de sociale ruiltheorie door in de gezinssociologie met onder meer onderzoek van Nye (1978; 1979) en Scanzoni (1972; 1978). Ruilgeïnspireerde gezinssociologen hebben zich doorheen de jaren gericht op dating en partnerkeuze (Sprecher, 2001; Floyd & Wasner, 1994), macht in het huwelijk (Felmlee, 1994), familiaal geweld (Gelles, 1983) en verdeling van huishoudelijke taken (Yogev & Brett, 1985; Lennon & Rosenfield, 1994). Opvallend is dat zij zich bijna uitsluitend toelieden op de man-vrouwrelatie, waarbij andere familierelaties onderbelicht bleven (Kranichfeld, 1987; Pyke, 1999). Hoewel ten gevolge van de vergrijzing onderzoek werd aangevat over ruil tussen volwassen kinderen en hun zorgbehoevende ouders (Pyke, 1999; Logan & Bian, 2003), blijft de sociale ruil tussen inwonende kinderen en hun ouders weinig behandeld. Eén voorbeeld van deze sociale ruil is die tussen huishoudelijke taken en zakgeld, waarvan reeds werd aangehaald dat deze ruil zou kunnen bestaan (Kooreman, 2007; Barnet-Verzat & Wolff, 2002). Expliciet onderzoek naar deze sociale ruil werd echter nog niet verricht (Klein *et al.*, 2009). Toch blijkt dat onder ouders (Furnham, 2001; Kirkcaldy, Furnham & Martin, 2003; White & Brinkerhoff, 1981) en kinderen (Goodnow & Burns, 1985; Klein *et al.*, 2009) de opvatting leeft dat deze ruil zich in het gezin voordoet. Zo geloofden 42 procent van

de kinderen in het onderzoek van Mangleburg en Brown (1995) dat zakgeld een betaling is voor huishoudelijke taken. In een andere studie gaf slechts 22 procent van de kinderen aan dat ze nooit voor hun zakgeld moeten werken (Scott & Lewis, 2000).

Het verbinden van huishoudelijk werk met zakgeld is echter een controverser, zowel onder ouders (Furnham & Thomas, 1984a; Furnham, 2001) als wetenschappers (Klein *et al.*, 2009). De aanwezigheid van marktdenken in het gezin staat immers haaks op de westerse dichotomie tussen liefde en geld (Zelizer, 2002). Wanneer men zakgeld expliciet aan huishoudelijke taken koppelt, lijkt het dat kinderen worden betaald voor hun diensten. Een dergelijke marktlogica daagt het geromantiseerde beeld van de familie uit en gaat in tegen het idee van de zorgeloze kindertijd (Zelizer, 1985). In de negentiende eeuw vond in het Westen dan ook een wijziging plaats in het concept van het kind waarbij het beeld van “het productieve kind” veranderde naar het idee van “het economisch onnuttige kind” (Zelizer, 1985). Vroeger werden kinderen als goedkope arbeidskrachten ingezet, maar door economische condities en veranderingen in het kindbeeld werden kinderen gesacraliseerd. Het verbod op kinderarbeid en het reguleren van de leerplicht einde negentiende eeuw – begin twintigste eeuw typeren deze overgang. Hierdoor probeerde men huishoudelijk werk van arbeid te onderscheiden en distantieerde men zakgeld van loon.

Om huishoudelijk werk te distantiëren van kinderarbeid, werd gesteld dat kinderen ‘karakter’ ontwikkelen als ze huishoudelijk werk verrichten (Zelizer, 1985). In dit kader passen onderzoeken over de huishoudelijke taken en de ontwikkeling van verantwoordelijkheid en prosociaal gedrag (bijvoorbeeld Grusec, Goodnow & Cohen, 1996). Zakgeld werd vanaf dan voorgesteld als symbolisch, educatief geld dat door de ouders wordt gegeven uit altruïsme. Het idee dat zakgeld economische socialisatie teweegbrengt, is meermaals het onderwerp van onderzoek geweest (bijvoorbeeld Furnham & Kirkcaldy, 2000). We mogen echter niet onderkennen dat de creatie van “het economisch onnuttige kind” niet betekent dat kinderen niet deelnemen aan economische transacties (Zelizer, 2002).

We kunnen besluiten dat zakgeld aan huishoudelijke taken koppelen taboe lijkt. Het is bijgevolg mogelijk dat er geen sociale ruil plaatsvindt tussen zakgeld en huishoudelijke taken. Aangezien ouders en kinderen echter aangeven dat zakgeld vaak wordt gegeven voor het uitvoeren van huishoudelijke taken, is het echter evengoed mogelijk dat deze sociale ruil wel plaatsvindt, maar dat deze ruil om deze redenen wordt verborgen. We stellen dan ook een eerste hypothese op dat kinderen die meer huishoudelijke taken verrichten, meer kans op zakgeld hebben (H1a) en meer zakgeld krijgen (H1b). Belangrijk is dat de mogelijke bevestiging van deze hypothese niet betekent dat er noodzakelijk onderhandelingen plaatsvinden bij de ruil tussen huishoudelijke taken en zakgeld. Deze hypothese gaat namelijk uit van een directe ruil (Molm, 1994) tussen huishoudelijke taken en zakgeld, maar er wordt niet gespecificeerd of dit een onderhandelde of *reciproque* ruil is (Cook *et al.*, 2006). Beide vormen zouden immers kunnen plaatsvinden. Er zouden al dan niet verschillen kunnen bestaan tussen gezinnen, waarbij het ene gezin expliciet onderhandelt en het andere niet. Er zou tevens variatie kunnen bestaan binnen gezinnen, waarbij er voor bepaalde taken bijvoorbeeld afspraken over vergoedingen worden gemaakt.

Gezinsstructuur en de machtsrelatie tussen ouder en kind

Om de ruiluitkomsten en veranderingen in deze sociale ruil door echtscheiding te voorspellen, is het noodzakelijk rekening te houden met macht, een centraal concept in de sociale ruiltheorie. Macht en ruil zijn sterk met elkaar verbonden, aangezien de relatieve macht van een persoon zijn ruiluitkomsten bepaalt (Blau, 1964). In deze bijdrage gaan we uit van Emersons (1962) *power-dependence theory*. De klassieke definitie van macht is die van Weber (1968, p. 942, eigen vertaling), namelijk “de mogelijkheid van een individu om zijn eigen wil door te zetten, zelfs tegen de weerstand van anderen in”. In deze bijdrage gaan we echter uit van Emersons (1962) *power-dependence theory*, waarin macht niet steeds dwang hoeft in te houden (Molm, 1997). Hij stelt dat macht overal aanwezig is, ook in intieme relaties. Machtsprocessen in het gezin kunnen dan ook worden bestudeerd. De interesse in “*family power*” werd vooral aangewakkerd door het werk van Blood en Wolfe (1960). Hoewel zij spreken over familiale macht, focussen zij zich enkel op de macht tussen man en vrouw. Het is immers een conceptueel wederkerend probleem dat kinderen worden uitgesloten in de bespreking van machtsrelaties binnen het gezin. Het vaak gehanteerde dualisme waarbij het kind volledig afhankelijk is van de ouder en de ouder onafhankelijk is van het kind, is echter problematisch (Haugen, 2007). Er is echter ook geen sprake van “*equi-dependence*” (Cook & Yamagishi, 1992) en we veronderstellen dat de ouder-kindrelatie een ongebalanceerde relatie is met een grotere relatieve macht van de ouder over het kind.

Emerson definieert macht in zijn *Power-dependence Relations* (1962) in termen van afhankelijkheid. Hij stelt dat hoe meer actor B afhankelijk is van actor A, des te meer macht actor A heeft over actor B. Deze macht van A over B hangt enerzijds af van de alternatieve ruilpartners die B heeft en anderzijds van de waarde die B hecht aan het goed. De alternatieve ruilpartners van B en de waarde die B aan het goed toekent, zijn respectievelijk positief en negatief gecorreleerd met de macht van B over A. Eén van deze factoren die de macht bepaalt, namelijk alternatieve ruilpartners, verandert voor het kind na een echtscheiding van zijn ouders. We gaan er in deze bijdrage vanuit dat de ouders in een twee-oudergezin één coalitie en dus één actor vormen, hoewel binnen het gezin verschillende coalities mogelijk zijn (Bonacich, Grusky & Peyrot, 1985). Een actor die deelneemt aan een ruil kan namelijk een groep of een coalitie zijn (Homans, 1961). Vóór een echtscheiding geven ouders samen zakgeld aan het kind. Na een echtelijke breuk worden de ouders twee aparte actoren waarmee het kind kan ruilen. In een niet-intact gezin kan het kind dus twee keer zakgeld krijgen in plaats van één keer. Door een toename van de alternatieve ruilpartners na echtscheiding vermindert de afhankelijkheid van het kind, waardoor zijn macht groter wordt.

De essentie is bijgevolg dat veranderingen in de relatieve positie van actoren de uitkomsten in het netwerk zullen beïnvloeden. Bij een echtscheiding vindt een verandering in structuur plaats, waardoor de sociale ruil transformeert. Tevens zijn in niet-intacte gezinnen verschillende verblijfsregelingen mogelijk, waardoor de structuur van

de sociale relaties gedifferentieerd is. Zo heeft een kind met een bilocatieregeling twee volwaardige ruilpartners, maar we zouden kunnen stellen dat kinderen die altijd of meestal bij één ouder verblijven minder in een dergelijke positie zitten. We maken in dit onderzoek dan ook een onderscheid tussen deze verblijfsregelingen. Samenvattend stellen we een tweede hypothese op dat kinderen uit niet-intacte gezinnen meer kans op zakgeld hebben (H2a) en meer zakgeld krijgen (H2b) dan kinderen uit intacte gezinnen. In niet-intacte gezinnen hebben kinderen met een bilocatieregeling meer kans op zakgeld en krijgen ze meer zakgeld dan kinderen die altijd of meestal bij één ouder verblijven. We dienen op te merken dat de uitkomsten hier bijgevolg gelijk worden gesteld aan de onderliggende machtsstructuren. Hoewel macht niet steeds inhoudt dat men deze ook gebruikt, hanteren we Emersons adagium “*to have a power advantage is to use it*” (Emerson, 1972, p. 67). Deze veronderstelling is echter voor discussie vatbaar (Molm, 1997).

Methoden en data

De steekproef

In deze bijdrage wordt data gebruikt van het *Scheiding in Vlaanderen* (SIV)-project (Mortelmans *et al.*, 2011; www.scheidinginvlaanderen.be) dat de oorzaken en gevolgen van echtscheiding in Vlaanderen in kaart brengt voor ex-partners, kinderen, eventuele nieuwe partners en ouders. Voor dit multi-actordesign werd vertrokken van gehuwde, nooit gescheiden partners en eenmaal gescheiden koppels, met een oververtegenwoordiging van gescheiden partners (2/3 van de dataset). Indien uit het eerste huwelijk kinderen zijn voortgekomen, werd er steeds een kind van minimum 10 jaar geselecteerd. Bij de interviews van de eerste partner kwamen 3153 kinderen in aanmerking voor selectie,¹ waarvan 2225 inwonende kinderen. Aangezien dit artikel zakgeld en huishoudelijke taken bestudeert, worden enkel inwonende kinderen in de analyse opgenomen. Deze kinderen werden in 2009-2010 bevraagd via een gestructureerd computergestuurd persoonlijk interview (CAPI).

Voor de minderjarige kinderen werd soms geen toestemming door de ouders verleend (n = 419), waardoor een totaal van 1806 kinderen kon worden gecontacteerd. Van deze kinderen werkte 73,2 procent mee aan het interview. Het totale responscijfer bedraagt bijgevolg 56,5 procent (respectievelijk 51,8% en 71,6% bij gescheiden en gehuwde gezinnen). Voorts nemen we enkel kinderen op die in het lager of secundair dagonderwijs zitten met een maximumleeftijd van 21 jaar. Kinderen met een overleden ouder worden tevens verwijderd (n = 4), evenals kinderen die op internaat verblijven (n = 11). De geselecteerde kinderen boven 18 jaar hebben een ongetrouwde burgerlijke status. Daarnaast wordt ook voor bepaalde variabelen (leeftijd, verblijfsregeling en huishoudinkomen) de dataset van de ouder(s) geraadpleegd, die tevens via een CAPI werden bevraagd.² Uiteindelijk worden 686 kinderen geselecteerd voor deze studie, waarvan 217 uit intacte gezinnen (31,6%) en 469 uit gebroken gezinnen (68,4%).

Afhankelijke variabelen

Zakgeld

Aan kinderen werd gevraagd of ze zakgeld van hun ouders krijgen (0 = neen; 1 = ja). Bij niet-intacte gezinnen werd deze vraag afzonderlijk voor moeder en vader gesteld. Een samengestelde variabele wordt gecreëerd voor kinderen uit niet-intacte gezinnen waarbij diegenen die van minstens één ouder zakgeld krijgen als 'ja' werden gecodeerd. Uiteindelijk wordt één overkoepelende variabele aangemaakt voor alle kinderen (uit intacte en niet-intacte gezinnen). Analyses zullen worden uitgevoerd op al deze vijf variabelen met betrekking tot kans op zakgeld.

Hoeveelheid zakgeld per week

Wanneer het kind zakgeld krijgt, werd tevens het bedrag en de frequentie bevraagd van het zakgeld ontvangen van zijn/haar ouders (in intacte gezinnen) of van moeder en vader afzonderlijk (in niet-intacte gezinnen). Op basis hiervan worden, net zoals hierboven, vijf variabelen gecreëerd, namelijk hoeveelheid zakgeld van kinderen in intacte gezinnen; in niet-intacte gezinnen; van moeder en vader in niet-intacte gezinnen; en van alle kinderen.

Onafhankelijke variabelen

Huishoudelijke taken

In de interviews werd gepeild naar hoe vaak kinderen volgende zeven huishoudelijke taken verrichten: koken, afwas doen/afwasmachine uitladen, boodschappen doen, strijken, schoonmaken, in de tuin werken/gras afrijden en vuilnisbakken buiten zetten. Huishoudelijke taken wordt geoperationaliseerd door het aantal items op te tellen waarvan de kinderen aangeven dat ze die meer dan één keer per maand verrichten.³ Deze vraag werd aan kinderen uit niet-intacte gezinnen afzonderlijk gesteld voor bij moeder en vader thuis. Voor kinderen van gescheiden ouders wordt tevens een samengestelde variabele gemaakt, waarvoor taken die bij minstens één ouder werden verricht, worden opgeteld. Kinderen die bij deze vraag aangaven nooit bij één ouder te zijn (n = 4 m.b.t. moeder, n = 16 m.b.t. vader), worden gecodeerd als '0 taken' bij de betreffende ouder. Aan de hand van deze samengestelde variabele en de variabele voor intacte gezinnen wordt een totale huishoudvariabele gecreëerd (interval: [0-7]). Door een probleem in de dataset zijn er echter zeer veel ontbrekende waarden op het aantal huishoudelijke taken bij de vader (n = 76). Om deze cases toch te kunnen behouden, worden alle variabelen met betrekking tot huishoudelijke taken omgezet in categorische variabelen met steeds drie categorieën: 0-1 taak, 2-3 taken en meer dan

4 taken. De variabele ‘huishoudelijke taken bij vader’, en hierdoor ook de variabele ‘huishoudelijke taken’ van alle kinderen en van kinderen in niet-intacte gezinnen hebben een vierde categorie ‘ontbrekend’.

Gezinsstructuur

Voor alle kinderen is gegeven of hun ouders nog gehuwd of reeds gescheiden zijn. Zoals we aangaven is de structuur binnen niet-intacte gezinnen ook sterk verschillend en is het belangrijk om ook de verschillende verblijfsregelingen van kinderen mee in rekening te brengen. De benaming ‘gezinsstructuur’ wordt verkozen boven ‘burgerlijke status’ of ‘verblijfsregeling’ om de structurele dimensie te benadrukken. Structuur is namelijk belangrijk in de sociale ruiltheorie, aangezien deze de ruiluitkomsten mee bepaalt (Cook *et al.*, 2006). De huidige verblijfsregeling werd uitvoerig bevraagd bij de ouders, met 8 opties: 1. hij/zij was nooit bij mij; 2. hij/zij was permanent bij mij; 3. hij/zij was nooit bij mijn ex-echtgeno(o)t(e); 4. hij/zij was permanent bij mijn ex-echtgeno(o)t(e); 5. hij/zij was deels bij mij en deels bij mijn ex-echtgeno(o)t(e), 6. hij/zij verbleef in dezelfde woning en ik verhuisde heen en weer; 7. hij/zij verbleef in dezelfde woning en mijn ex-echtgeno(o)t(e) verhuisde heen en weer; 8. er was geen vaste regeling /het kind besliste zelf. Meerdere antwoorden waren mogelijk.⁴ Indien de ouder aangaf dat het kind bij één van de twee ouders deels verbleef (5 of 6) en niet aangegeven had dat er geen vaste verblijfsregeling was (8), diende een tweede vraag te worden ingevuld. Er werd een maandkalender (28 dagen) voorgelegd, waarbij elke dag ingedeeld was in dag en nacht. Ouders dienden op twee afzonderlijke kalenders via het aankruisen van 56 hokjes aan te geven wanneer het kind respectievelijk bij hem/haar of bij de ex-partner verbleef. Op basis van deze vragen werd een variabele met vier categorieën gecreëerd: altijd bij één ouder, meestal bij één ouder, bilocatie en andere verblijfsregelingen. Hiervoor hanteren we de grenzen 100, 67 en 34 procent van de tijd bij één ouder zijn om de drie eerste groepen van elkaar af te bakenen (Melli, 1999; Sodermans, Vanassche & Matthijs, 2013).⁵ Voor de analyses waarin ook kinderen uit intacte gezinnen zijn opgenomen, wordt een vijfde categorie toegevoegd: ‘intact gezin’.

Controlevariabelen

Geslacht en leeftijd van het kind

Het opnemen van geslacht en leeftijd van het kind lijkt noodzakelijk, aangezien deze variabelen een determinerende factor kunnen zijn voor de status en de macht van kinderen (Denuwelaere, 2003). In onderzoek over huishoudelijke taken en zakgeld worden genderverschillen blootgelegd: meisjes dragen meer bij in het huishouden (Klein *et al.*, 2009; Denuwelaere, 2003; Spitze & Ward, 1995) en krijgen vaker geen of minder

regelmatig zakgeld (Lewis & Scott, 2000). Daarnaast stijgen huishoudelijke bijdragen (Klein *et al.*, 2009; Denuwelaere, 2003; White & Brinkerhoff, 1981) en zakgeld (Koorreman, 2007; Barnet-Verzat & Wolff, 2002) naarmate kinderen ouder worden. Het geslacht van het kind krijgt code 0 voor jongens en 1 voor meisjes. De leeftijd wordt uitgedrukt in jaren en wordt berekend op basis van de geboortedatum en de datum van het interview.

Betalen met zakgeld

Aan de kinderen die zakgeld krijgen van hun ouder(s) werd gevraagd welke van de volgende zeven items ze met dit zakgeld moeten betalen: 'kleren of schoenen', 'schoolmateriaal', 'lidgeld of materiaal voor sportclub of hobbyvereniging', 'uitgaan', 'gsm-kosten', 'reizen', 'persoonlijke voorwerpen zoals MP3, iPod, cd's, Playstation, make-up, verjaardagscadeaus voor vrienden, gadgets enzovoort'. Het aantal aangegeven items wordt opgeteld.

Equivalent huishoudinkomen (EHI)

We berekenen het EHI zoals aangegeven door de OECD-aangepaste equivalentieschaal (Hagenaars, de Vos & Zaidi, 1994). Het huishoudinkomen wordt voor intacte gezinnen bepaald aan de hand van de antwoorden van een aselect gekozen ouder. Bij niet-intacte gezinnen voeren we deze berekening uit voor het huishouden van zowel de moeder als de vader aan de hand van diens eigen antwoorden, rekening houdende met gegeven en ontvangen alimentatie.⁶ Er zijn steeds vier categorieën: minder dan 80 procent, 80-119 procent, 120 procent en meer dan de mediaan EHI en EHI ontbrekende waarden. Onder ontbrekende waarden worden ook de niet-bevraagde gescheiden ouders geplaatst om zoveel mogelijk cases in de analyse te houden.

Analyseprocedures

De analyses die worden uitgevoerd bestaan uit drie grote delen, waarbij het zakgeld wordt bekeken bij (1) alle kinderen, (2) enkel kinderen uit intacte gezinnen en (3) kinderen uit niet-intacte gezinnen. In het laatste deel zal het zakgeld dat deze kinderen van moeder en vader krijgen tevens afzonderlijk worden bestudeerd.⁷ In elk deel worden de twee hypothesen met betrekking tot huishoudelijke taken en gezinsstructuur getest. Aangezien elke hypothese uit twee delen (a en b) bestaat, worden er in elk deel twee analyses uitgevoerd, waarbij de dichotome variabele 'zakgeld (ja/nee)' en de continue variabele 'bedrag zakgeld' worden bekeken. Om de modellen te schatten, worden steeds respectievelijk een binomiale logistische regressie en een stan-

daard multivariate regressieanalyse (*OLS*) uitgevoerd. Alle analyses worden opgebouwd via verschillende modellen. De opbouw volgt de rangorde van de verschillende hypothesen. Enkel de finale modellen worden weergegeven in de tabellen in de tekst en enkel deze tabellen en opmerkelijke veranderingen over de modellen heen zullen worden besproken.

Resultaten

Beschrijvende gegevens

68,7 procent van de kinderen krijgen zakgeld van zijn ouder(s) en het gemiddelde bedrag is 10,37 euro per week (tabel 1). Significant meer kinderen van gescheiden ouders (72,7%) krijgen zakgeld dan kinderen van getrouwde ouders (59,9%). Daarnaast ontvangen kinderen in niet-intacte gezinnen ook een significant groter bedrag: gemiddeld 11,35 euro tegenover 7,81 euro per week. In niet-intacte gezinnen krijgen meer kinderen zakgeld van hun moeder (65,5%) dan van hun vader (40,3%). Het verkregen bedrag is echter ongeveer hetzelfde (respectievelijk 7,92 en 7,77 euro). Gemiddeld worden 1,9 van de zeven bevroegde items betaald met dit zakgeld. Hoe veel zaken worden betaald met het zakgeld verschilt echter niet significant tussen intacte en niet-intacte gezinnen. Er is wel een positieve associatie tussen de hoeveelheid zakgeld en het aantal items dat het kind moet betalen. Er is geen associatie tussen geslacht en zakgeld, maar wel tussen leeftijd en zakgeld (cijfers niet getoond). Hoe ouder het kind, des te meer kans op zakgeld en des te groter het bedrag. Oudere kinderen moeten ook meer betalen met hun zakgeld.

Tabel 1 toont dat 17,3 procent van de kinderen geen of slechts één bepaalde huishoudelijke taak verrichten in het gezin. Twee tot drie taken worden uitgevoerd door 41 procent van de kinderen en vier tot zeven taken door 30,6 procent.⁸ Daarnaast voeren meisjes en jongens steeds ongeveer evenveel taken uit. De gemiddelde leeftijd in de categorie 'geen tot één taak' is 13,7 jaar en stijgt tot 14,9 jaar in de categorie 'meer dan vier taken'. Voorts heeft 68,4 procent van de kinderen in de dataset gescheiden ouders, waarbij de kinderen vrij evenredig over de verschillende gezinsstructuren verdeeld zijn (tabel 1). De gezinsstructuur hangt samen met de leeftijd: kinderen die altijd bij één ouder wonen of een andere regeling hebben, zijn significant ouder dan kinderen uit intacte gezinnen. Kinderen met een bilocatieregeling zijn dan weer significant jonger. Er zijn ongeveer evenveel jongens als meisjes in de dataset en gemiddeld zijn ze 14 jaar oud. Het equivalent huishoudinkomen is lager in niet-intacte gezinnen dan in intacte gezinnen. De grootste equivalent huishoudinkomenscategorie bij de intacte gezinnen is 80 tot 120 procent van het gemiddelde inkomen. Bij de moeder en vader is de grootste categorie minder dan 80 procent van het gemiddelde EHI.⁹

Tabel 1. Descriptieve kenmerken van de totale steekproef, de steekproef opgesplitst naar gezinsvorm (intact versus niet-intact) en gender van de ouder bij niet-intacte gezinnen.

	Totaal		Kinderen in intacte gezinnen		Kinderen in niet-intacte gezinnen		Kinderen in niet-intacte gezinnen		Sig.
	N	%	N	%	(Totaal) N = 469	mbt moeder N = 469	mbt vader N = 469		
Zakgeld									****
Nee	215	40,1	87	27,3	128	34,5	162	59,7	280
Ja	417	59,9	130	72,7	341	65,5	307	40,3	189
Huishoudelijke taken									
0-1 taken	119	20,7	45	15,8	74	26,0	122	46,7	219
2-3 taken	281	51,6	112	36,0	169	46,3	217	27,7	130
+4 taken	210	27,6	60	32,0	150	27,7	130	9,4	44
Huishoud missing	76	/	/	16,2	76	/	/	16,2	76
Gezinsstructuur									/
Niet-intact	469	/	/	/	/	/	/	/	/
Altijd bij 1 ouder	114	/	/	24,3	114	/	/	/	/
Meestal bij 1 ouder	113	/	/	24,1	113	/	/	/	/
Bilocatie	111	/	/	23,7	111	/	/	/	/
Anderen	131	/	/	27,9	131	/	/	/	/
Intact	217	/	/	/	/	/	/	/	/
Geslacht									ns
Jongen	338	47,0	102	50,3	236	/	/	/	/
Meisje	348	53,0	115	49,7	233	/	/	/	/

Tabel 1. (Vervolg).

	Totaal		Kinderen in intacte gezinnen		Kinderen in niet-intacte gezinnen		Kinderen in niet-intacte gezinnen		Sig.		
	%	N	%	N	%	N	%	N			
EHI											
< 80% gem. EHI	/	/	23,5	51	/	/	39,7	186	21,1	99	***b
80-119% gem. EHI	/	/	37,3	81	/	/	31,3	147	20,3	95	***b
≥ 120% gem. EHI	/	/	28,1	61	/	/	12,8	60	11,3	53	ns ^b
EHI missing	/	/	11,1	24	/	/	16,2	76	47,3	222	***b
	$\bar{x}$	SE	$\bar{x}$	SE	$\bar{x}$	SE	$\bar{x}$	SE	$\bar{x}$	SE	Sig.
Bedrag zakgeld (€/week)	10,37	9,44	7,81	6,15	11,35	10,27	7,92	6,71	7,77	8,57	ns
Leeftijd	14,32	2,61	14,10	2,63	14,42	2,60	/	/	/	/	/
Items betalen met zakgeld	1,89	1,17	1,77	1,13	1,93	1,18	/	/	/	/	/

Bron: SiV, eigen berekeningen

Significantieniveaus: $p \leq 0,05$ (*), $p < 0,01$ (**), $p \leq 0,001$ (***)

^a Door een probleem met de dataset zijn er wet ontbrekende waarden bij de vader, maar niet bij de moeder en bij intacte gezinnen. Significante verschillen m.b.t. deze variabele moeten dan ook met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

^b Er zijn veel meer moeders dan vaders bevestigd van de kinderen, waardoor er veel meer ontbrekende waarden zijn bij het equivalent huishoudinkomen van de vader. Voorzichtigheid bij de interpretatie van de significante resultaten is opnieuw aangeraaden.

Multivariate analyses

Algemene analyses zakgeld

De eerste hypothese stelt dat de kinderen die meer huishoudelijke taken verrichten, meer kans hebben op zakgeld (H1a) en meer zakgeld krijgen (H1b). Uit de binomiale logistische regressieanalyse die uitgevoerd wordt op de volledige dataset blijkt dat huishoudelijke taken niet significant is (tabel 2), waardoor de hypothese H1a niet wordt bevestigd. Wanneer evenwel enkel huishoudelijke taken wordt opgenomen (model 1), blijkt dat kinderen die aan vier of meer taken bijdragen significant meer kans hebben op zakgeld dan kinderen die geen of één taak verrichten. Deze verandering over de modellen heen wijst op een vervalst verband tussen huishoudelijke taken en zakgeld, waarbij leeftijd de antecedente variabele blijkt te zijn. Voorts hebben kinderen met een bilocatie- of een andere regeling een hogere odds op zakgeld. De odds op zakgeld zijn bij deze verblijfsregelingen respectievelijk 2, 6 en 1,9 keer groter dan bij intacte gezinnen.

Tabel 2. Logistische analyse van kans op zakgeld en standaard regressie analyse van hoeveelheid zakgeld voor de volledige dataset.

Predictoren	Kans op zakgeld N = 686			Hoeveelheid zakgeld N = 465		
	OR	BI	Sig.	B (SE)	β	Sig.
Huishoudtaken (refcat = 0-1 taken)						
2-3	1,381	(-,150;780)	ns	,836(1,140)	,044	ns
Meer 4	1,223	(-,312;716)	ns	1,603(1,198)	,080	ns
Huishoud missing	,870	(-,835;759)	ns	-2,238(1,585)	-,074	ns
Gezinsstructuur (refcat = intact)						
Altijd bij 1 ouder	1,589	(-,113;1,039)	ns	3,335(1,182)	,133	**
Meestal bij 1 ouder	1,257	(-,087;9326)	ns	1,875(1,182)	,074	ns
Bilocatie	2,556	(,397;1,479)	**	2,632(1,149)	,107	*
Andere	1,899	(,120;1,164)	*	5,337(1,130)	,230	***
Gender (refcat = jongen)	,915	(-,431;255)	ns	-,339(,754)	-,018	ns
Leeftijd	1,287	(,181;326)	***	1,771(,182)	,450	***
Items betalen met zakgeld	/	/	/	,268(,369)	,033	ns
Fit	Nagelkerke R ² :,139			Adjusted R ² :,265		

Bron: SIV, eigen berekeningen

Significantieniveaus: $p < 0,05$ (*), $p < 0,01$ (**), $p < 0,001$ (***)

Kinderen die altijd of meestal bij één ouder wonen verschillen niet significant van kinderen uit intacte gezinnen. De hypothese over gezinsstructuur (H2a) wordt bijgevolg deels bevestigd. Het opgestelde model verklaart 13,9 procent van de variantie in de kans op zakgeld bij alle kinderen. Vervolgens blijkt uit de standaard meervoudige regressieanalyse uitgevoerd op de hoeveelheid zakgeld dat huishoudelijke taken na de toevoeging van leeftijd opnieuw geen invloed meer uitoefenen. De hypothese over verblijfsregeling (H2b) wordt echter opnieuw bevestigd. Kinderen die altijd bij één ouder verblijven, een bilocatie- of een andere regeling hebben, krijgen respectievelijk 3,3, 2,6 en 5,3 euro per week meer dan kinderen in intacte gezinnen. 26,5 procent van de variantie in de hoeveelheid zakgeld wordt door het model verklaard.

Zakgeld in intacte gezinnen

Aangezien reeds werd aangetoond dat zowel de kans op zakgeld als het geldbedrag verschillen tussen intacte en niet-intacte gezinnen, wordt ook onderzocht of dezelfde effecten van de onafhankelijke variabelen op zakgeld in intacte gezinnen worden teruggevonden. Aangezien enkel intacte gezinnen bekeken worden, wordt de hypothese over gezinsstructuur (H2) achterwege gelaten. Met betrekking tot de kans op en de hoeveelheid zakgeld wordt voor de hypothese over huishoudelijke taken (H1a en b) geen bewijs gevonden (zie tabellen 3 en 4).

Zakgeld in niet-intacte gezinnen

Met betrekking tot de kans op zakgeld in niet-intacte gezinnen vinden we algemeen dat kinderen die twee tot drie huishoudelijke taken verrichten meer kans hebben op zakgeld dan kinderen die geen of één taak volbrengen (zie tabellen 3 en 4). Kinderen die vier of meer taken volbrengen verschillen enkel significant van deze laatste groep voordat leeftijd wordt toegevoegd (cijfers niet getoond), doordat de oudere kinderen meer huishoudelijke taken verrichten. Hypothese 1a wordt bij niet-intacte gezinnen dus deels bevestigd, in tegenstelling tot bij intacte gezinnen. Daarnaast hebben kinderen die meestal bij één ouder wonen minder kans op zakgeld dan kinderen met een bilocatieregeling. Tussen kinderen die altijd bij één ouder wonen of een andere regeling hebben en kinderen met een bilocatieregeling worden geen verschillen gevonden. De hypothese rond gezinsstructuur (H2a) wordt opnieuw deels bevestigd. Bij de afzonderlijke analyses op het zakgeld van moeder en vader blijkt dat andere variabelen de kans op zakgeld van moeder en vader voorspellen. Huishoudelijke taken zijn enkel een significante voorspeller voor het al dan niet krijgen van zakgeld van de moeder (H1a). Kinderen die twee tot drie taken verrichten bij de moeder thuis hebben een odds die 1,9 keer groter is dan kinderen die geen of slechts één taak op zich nemen. Gezinsstructuur (H2a) speelt dan weer geen rol bij de kans op zakgeld van de moeder, maar wel bij dat van de vader. Voor kinderen die altijd of meestal bij één ouder verblijven of een andere regeling hebben, zijn de odds op zakgeld van de vader respectievelijk

4, 2,3 en 2,6 keer kleiner dan voor de kinderen die een bilocatieregeling hebben. We bekijken ook de hoeveelheid zakgeld bij de niet-intacte gezinnen. De hypothesen rond huishoudelijke taken (H1b) en gezinsstructuur (H2b) worden niet bevestigd. Voor de toevoeging van leeftijd wordt echter, net zoals in de algemene analyse, bij deze gezinnen wel een associatie gevonden met huishoudelijke taken. Wat betreft de hoeveelheid zakgeld dat een kind krijgt van de moeder en de vader, hebben huishoudelijke taken in geen enkel model een significant effect (H1b). Daarnaast krijgen kinderen die altijd bij één ouder wonen 2,20 euro meer zakgeld van hun moeder dan kinderen met een bilocatieregeling (H2b). Kinderen met een andere verblijfsregeling krijgen meer van zowel de moeder als de vader.

Met betrekking tot de controlevariabelen zijn er enkele constante verbanden over de modellen heen. Zo hebben oudere kinderen telkens meer kans op zakgeld dan jongere kinderen en ontvangen ze ook een groter bedrag. Algemeen krijgen kinderen per jaar dat ze ouder worden 1,77 euro per week meer (tabel 2). Het geslacht van het kind heeft nergens een significant effect, behalve bij de analyse uitgevoerd op de kinderen in intacte gezinnen. Meisjes ontvangen in deze gezinnen 2,21 euro per week meer dan jongens (tabellen 3 en 4). Er wordt gecontroleerd voor het aantal items dat moet worden betaald met het zakgeld en meisjes krijgen dus niet meer omdat ze er meer zaken mee moeten betalen.¹⁰ Het aantal items dat dient te worden betaald met het zakgeld is in geen enkele analyse over het zakgeldbedrag significant, waarschijnlijk door de correlatie met leeftijd en een gebrek aan variatie in deze variabele. Opvallend is ook dat het EHI nergens significante resultaten oplevert, behalve in intacte gezinnen. Gehuwde ouders met een EHI van meer dan 120 procent van het gemiddelde geven significant minder zakgeld dan ouders in gezinnen waar men minder dan 80 procent van het EHI verdient. Het verschil stijgt tot 3,38 euro per week na controle voor het aantal items die worden betaald met het zakgeld. Deze bevinding wijst erop dat kinderen uit gezinnen met een EHI van meer dan 120 procent van het gemiddelde minder geld krijgen dan kinderen uit gezinnen in de laagste inkomenscategorie om er hetzelfde aantal items mee te betalen.

Tabel 3. Logistische analyse van kans op zakgeld voor kinderen uit intacte en niet-intacte gezinnen.

	Kinderen uit intacte gezinnen N = 217				Kinderen uit niet-intacte gezinnen Zakgeld van moeder N = 469				Zakgeld van vader N = 469			
	OR	BI	Sig.		OR	BI	Sig.		OR	BI	Sig.	
Predictoren												
Huishoudtaken (refcat = 0-1taken)												
2-3 taken	,893	(-,856; ,620)	ns	1,913	(,020; 1,278)	*	1,884	(,159; 1,107)	**	1,487	(-,058; ,879)	ns
≥ 4 taken	,799	(-,1,084; ,215)	ns	1,672	(-,133; 1,161)	ns	1,413	(-,187; ,879)	ns	1,711	(-,173; 1,247)	ns
missing	/	/	/	1,081	(-,667; ,823)	ns	/	/	/	,097	(-,3,329; ,1,341)	***
Gezinsstructuur (refcat = bilocatie)												
Altijd bij 1 ouder	/	/	/	,613	(-,1,186; ,206)	ns	,639	(-,1,061; ,166)	ns	,249	(-,2,097; -,681)	**
Meestal bij 1 ouder	/	/	/	,576	(-,1,180; ,075)	ns	,643	(-,1,029; ,147)	ns	,439	(-,1,407; -,239)	**
Andere	/	/	/	,734	(-,958; ,340)	ns	,629	(-,1,047; ,121)	ns	,379	(-,1,579; -,363)	**
Gender (refcat = jongen)	,949	(-,622; ,518)	ns	,918	(-,518; ,348)	ns	,896	(-,508; ,288)	ns	,899	(-,525; ,311)	ns
Leeftijd	1,225	(,085; ,321)	**	1,334	(,194; ,382)	***	1,207	(,1506; ,270)	***	1,312	(,182; ,362)	***
EHI (refcat = <80% gem.)												
80-119% gem. EHI	1,034	(-,786; ,720)	ns	/	/	/	,866	(-,622; ,344)	ns	1,232	(-,412; ,830)	ns
≥ 120% gem. EHI	,839	(-,917; ,499)	ns	/	/	/	,940	(-,701; ,577)	ns	,898	(-,861; ,645)	ns
EHI missing	,510	(-,1,664; ,252)	ns	/	/	/	,629	(-,1,065; ,139)	ns	1,135	(-,426; ,680)	ns
Nagelkerke R ²		,090			,153			,090			0,280	

Bron: SiV, eigen berekeningen

Significantieniveaus: p≤0,05 (*), p<0,01 (**), p≤0,001 (***)

Tabel 4. Standaard regressieanalyse van hoeveelheid zakgeld voor kinderen uit intacte en niet-intacte gezinnen.

Predictoren	Kinderen uit intacte gezinnen; N = 129			Kinderen uit niet-intacte gezinnen		
	β	B(SE)	Sig.	β	B(SE)	Sig.
Huishoudtaken (<i>refcat = 0-1taken</i>)						
2-3 taken	-,029	-,352(1,103)	ns	,061	1,277(1,606)	ns
≥ 4 taken	,103	1,387(1,251)	ns	,103	2,246(1,645)	ns
missing	/	/	/	-,061	-,1,749(1,912)	ns
Gezinsstructuur (<i>refcat = bilocatie</i>)						
Altijd bij 1 ouder	/	/	/	,027	,643(1,516)	ns
Meestal bij 1 ouder	/	/	/	-,032	-,773(1,439)	ns
Andere	/	/	/	,118	2,660(1,397)	°
Gender (<i>refcat = jongen</i>)	,180	2,207(,863)	*	-,066	-,1,349(,987)	ns
Leeftijd	,478	1,266(,226)	***	,448	1,897(,232)	***
EHI (<i>refcat = <80% gem.</i>)						
80-119% gem. EHI	-,133	-,1,664(1,08)	ns	/	/	/
≥ 120% gem. EHI	-,243	-,3,382(1,181)	**	/	/	/
missing	,041	-,863(1,614)	ns	/	/	/
Items betalen met zakgeld	,143	,777(,459)	ns	,018	,157(,470)	ns
Adjusted R ²		,412			,232	
					,252	
					,169	

Bron: SiV, eigen berekeningen

Significantieniveaus: p<0,08 (°), p<0,05 (*), p<0,01 (**), p<0,001 (***)

Discussie

Onderzoek over zakgeld is schaars en werd pas in het voorbije decennium aangevraagd (Barnet-Verzat & Wolff, 2002). Uit dit onderzoek blijkt nochtans dat twee op drie Vlaamse kinderen zakgeld ontvangen van minstens één ouder. Het bedrag is met een gemiddelde van 10 euro per week tevens substantieel. Zakgeld is evenwel geen recent fenomeen. Het kwam reeds op in het begin van de twintigste eeuw met de uitvinding van de kindertijd, wanneer leerplicht werd ingevoerd en kinderarbeid bij wet werd verboden (Zelizer, 1985). Zakgeld werd losgekoppeld van een loon en er werd een educatieve functie aan toegewezen. Onderzoek wees echter uit dat soms wel gewerkt dient te worden voor zakgeld, met name in het huishouden (Klein *et al.*, 2009; Mangleburg & Brown, 1995; Scott & Lewis, 2000). Er kan dan worden gesteld dat er een ruil plaatsvindt tussen huishoudelijke taken en zakgeld in het gezin.

Deze paper bestudeert het zakgeld van Vlaamse kinderen als een ruiluitkomst van huishoudelijke taken, waarbij de nadruk wordt gelegd op de invloed van de gezinsstructuur. Het werd reeds aangetoond dat kinderen van gescheiden gezinnen zowel meer huishoudelijke taken verrichten als meer zakgeld krijgen (Barnet-Verzat & Wolff, 2002; Kooreman, 2007; Vanassche *et al.*, 2011). Deze sociale ruil wordt van naderbij bekeken aan de hand van de SIV-data over 695 kinderen uit intacte en niet-intacte gezinnen. We besteden aandacht aan het al dan niet krijgen van zakgeld (a) en de hoeveelheid zakgeld (b). We bekijken niet enkel het zakgeld van alle kinderen in één analyse, maar voeren ook afzonderlijke analyses uit op de data van kinderen uit intacte en niet-intacte gezinnen, waarin bij deze laatste groep het zakgeld gegeven door de moeder en de vader ook apart wordt geanalyseerd.

Belangrijkste resultaten

In onderzoek over huishoudelijke taken en zakgeld gaven ouders (Kirkcaldy *et al.*, 2003; Furnham, 2001; White & Brinkerhoff, 1981) en kinderen (Klein *et al.*, 2009; Goodnow & Burns, 1985) reeds aan dat huishoudelijk werk soms een voorwaarde is om zakgeld te krijgen. Op basis van een dergelijk onderzoek stelden we een eerste hypothese op, waarbij we verwachtten dat de kans op zakgeld en het zakgeldbedrag worden bepaald door de hoeveelheid huishoudelijke taken. Met betrekking tot het al dan niet krijgen van zakgeld, vonden we enkel een effect bij het zakgeld van kinderen in niet-intacte gezinnen dat wordt gegeven door de moeder. Kinderen die twee tot drie taken verrichten, hebben meer kans om zakgeld te krijgen van hun moeder dan kinderen die geen of slechts één taak verrichten. Indien we uitgaan van een aantal veronderstellingen, kan deze bevinding tot een opmerkelijke conclusie leiden. Als in intacte gezinnen beide ouders verantwoordelijk zijn voor het zakgeld, terwijl in niet-intacte gezinnen de biologische vader of moeder – niet de potentiële nieuwe partner – elk afzonderlijk zakgeld geven, dan kunnen we het volgende stellen: enkel als vrouwen alleen verantwoordelijk zijn om zakgeld te geven, wordt zakgeld blijkbaar gekoppeld

aan huishoudelijke taken. Opvallend is bijgevolg dat vrouwen, en niet mannen, een instrumentele ruillogica lijken toe te passen op huishoudelijke taken en zakgeld. Vrouwen zijn nog altijd verantwoordelijk voor het leeuwendeel van het huishoudelijk werk (Lachance-Grzela & Bouchard, 2010), waardoor zij misschien eerder van mening zijn dat er een beloning tegenover zou moeten staan. Verder onderzoek in dit opzicht lijkt aangewezen.

Het aantal taken dat kinderen verrichten, is echter nooit significant voor de hoeveelheid zakgeld. We kunnen enkel tentatieve conclusies trekken doordat de operationalisering van huishoudelijke taken enkele beperkingen heeft (*infra*). Het is echter waarschijnlijk dat er geen algemeen verband tussen huishoudelijke taken en zakgeld bestaat. Het verbinden van zakgeld aan huishoudelijke taken is immers onderwerp van een debat, ook in populaire educatieve boeken (Godfrey & Richards, 1995) en onder wetenschappers (Leiser & Ganin, 1996). Er zullen waarschijnlijk gezinnen zijn waar geen ruil plaatsvindt. Zelfs binnen gezinnen waar een dergelijke ruil soms plaatsvindt, zal er ook variatie zijn en zal niet voor alle taken een vergoeding worden toegekend.

We stelden een tweede hypothese op over de invloed van gezinsstructuur op zakgeld. Op basis van een invloedrijke theorie binnen de sociale ruiltheorie, namelijk de *power-dependence theory* van Emerson (1962), wordt voorspeld hoe de macht van het kind tegenover zijn ouders zal veranderen wanneer een echtscheiding plaatsvindt. Het is uiterst belangrijk machtsrelaties te bekijken bij een sociale ruil, aangezien de relatieve macht de ruil bepaalt (Blau, 1964). Het kind heeft na een echtscheiding niet meer één, maar twee ruilpartners van wie hij zakgeld kan ontvangen, waardoor de macht van het kind groter zal worden en zowel de kans op zakgeld als het geldbedrag zullen stijgen. In lijn met Barnett-Verzat & Wolf (2002), Kooreman (2007) en Vanasche en collega's (2011) wordt deze hypothese bevestigd. Bijna drie op vier kinderen van gescheiden ouders ontvangen zakgeld, wat significant meer is dan kinderen van getrouwde ouders (59,9%). Voorts krijgen deze kinderen bijna de helft meer zakgeld dan kinderen uit intacte gezinnen (11,35 euro tegenover 7,81 euro per week). Deze bevinding is opmerkelijk, aangezien echtscheiding tot een daling van het huishoudelijke inkomen leidt (European Commission, 2008; Speltinckx & Jacobs, 2002). In de literatuur wordt gesuggereerd dat bij kinderen in niet-intacte gezinnen het bedrag hoger ligt, omdat ze mogelijk meer van hun zakgeld moeten betalen (Barnett-Verzat & Wolff, 2002). We controleren daarom ook voor het aantal zaken dat kinderen betalen met hun zakgeld, maar dan nog blijft dit verschil in zakgeld overeind.

De bevestiging van deze hypothese kan bijgevolg betekenen dat kinderen in gescheiden gezinnen meer macht hebben dan kinderen in intacte gezinnen en zo meer kunnen afdwingen. De veronderstelling dat een kind in een gescheiden gezin meer macht heeft dan in een intact gezin werd reeds bevestigd door verschillende (psychologische) onderzoeken over autoriteitsstructuren van gescheiden gezinnen. Een tweoudergezin is hiërarchisch gestructureerd, waarbij de ouders meer macht hebben dan het kind. Na een echtscheiding kan de alleenstaande ouder deze hiërarchische structuur echter moeilijk blijven hanteren en krijgt het kind meer macht (Weiss, 1979; Jurkovic, Thirkield & Morrell, 2001). Hetherington (1989) gaf aan dat adolescenten in

gescheiden families meer macht, verantwoordelijkheid en onafhankelijkheid vertonen dan adolescenten met getrouwde ouders. We vermoeden tevens dat verantwoordelijkheid het centrale onderliggende mechanisme zou kunnen zijn voor zowel zakgeld als huishoudelijke taken. In de analyses was er namelijk een significant effect van huishoudelijke taken op zakgeld voor het invoeren van gezinsstructuur en leeftijd. Kinderen uit niet-intacte gezinnen en oudere kinderen dragen meer verantwoordelijkheid en dit leidt tot zowel meer zakgeld als huishoudelijke taken.

In tegenstelling tot voorgaand onderzoek over zakgeld, wordt in deze paper bij kinderen uit niet-intacte gezinnen niet enkel het totale zakgeldbedrag opgenomen, maar ook het zakgeld dat wordt toegekend door moeder en vader afzonderlijk. Hieruit blijkt dat vaders vaker geen zakgeld geven (59,7%) dan moeders (34,5%), maar dat het bedrag ongeveer hetzelfde is. Dit verschil zou kunnen samenhangen met de verblijfsregeling van kinderen. In het algemeen kan het opnemen van de verblijfsregeling interessante inzichten geven in zakgeld en geen ander onderzoek heeft dit reeds in rekening gebracht. Daarom nemen we niet enkel de burgerlijke status van de biologische ouders op om de gezinsstructuur te bepalen, maar ook de verblijfsregeling van de kinderen. Aan de hand van de *power-dependence theory* breiden we de tweede hypothese uit, namelijk dat in niet-intacte gezinnen kinderen met een bilocatieregeling meer kans hebben op zakgeld en een groter bedrag zullen krijgen dan kinderen die altijd of meestal bij één ouder wonen. Kinderen met een bilocatieregeling hebben namelijk het vaakst contact met beide ruilpartners, waardoor competitie tussen ouders het meest kan worden uitgespeeld en het kind meer macht heeft.

Algemeen blijkt dat kinderen die altijd of meestal bij één ouder wonen niet significant verschillen van kinderen uit intacte gezinnen inzake het al dan niet krijgen van zakgeld. Enkel kinderen met een bilocatieregeling hebben significant meer kans op zakgeld. Deze bevinding bevestigt de hypothese dat kinderen met een bilocatieregeling meer zakgeld krijgen, maar ontkracht dat kinderen met een verblijfsregeling waarbij ze minder dan 30 procent bij één ouder verblijven meer kans hebben op zakgeld dan kinderen uit intacte gezinnen. Deze ene ouder bij wie kinderen weinig verblijven is waarschijnlijk geen volwaardige ruilpartner, waardoor het kind eigenlijk maar met één actor kan ruilen, net zoals in een intact gezin. Kinderen met een bilocatieregeling en die altijd bij één ouder wonen krijgen zoals verwacht meer zakgeld.

Ook bij het zakgeld dat afzonderlijk door de moeder en de vader in niet-intacte gezinnen wordt gegeven, speelt verblijfsregeling een rol. Kinderen die altijd of meestal bij één ouder wonen, hebben minder kans om zakgeld te krijgen van hun vader dan kinderen met een bilocatieregeling. Aangezien heel weinig kinderen meestal of altijd bij hun vader wonen ($n = 25$), verblijven kinderen met een bilocatieregeling het meest bij hun vader. Kinderen die het meest bij hun vader zijn, hebben dus het meeste kans om zakgeld van hem te krijgen. Het is evenwel opmerkelijk dat het bedrag dat kinderen van hun vader krijgen niet wordt bepaald door de verblijfsregeling. Bij de moeder is echter het omgekeerde het geval: de kans op zakgeld wordt niet bepaald door de verblijfsregeling, maar de hoeveelheid zakgeld wel. Kinderen die altijd bij één ouder wonen, krijgen significant meer zakgeld van haar. Kinderen die de meeste tijd

spenderen met hun moeder, krijgen bijgevolg het meeste zakgeld. Deze bevindingen bewijzen dat het al dan niet geven van zakgeld en de hoeveelheid zakgeld twee aparte fenomenen zijn die in onderzoek best afzonderlijk worden bestudeerd.

De controlevariabele leeftijd heeft overal een consistent effect: oudere kinderen hebben steeds meer kans op zakgeld en ontvangen een groter bedrag. Deze vaststelling werd in ander onderzoek reeds teruggevonden (Kooreman, 2007; Barnet-Verzat & Wolff, 2002). Het geslacht lijkt evenwel nergens een effect te hebben, wat in lijn is met sommige andere onderzoeken (Kooreman, 2007; Wolff, 2006; Mangleburg & Brown, 1995). Een uitzondering hierop vinden we bij intacte gezinnen, waar meisjes meer dan twee euro per week meer krijgen dan jongens. Jongens ontvangen mogelijks minder, doordat zij vaker hun eigen geld verdienen dan meisjes (Wolff, 2006). We vinden dit gendersverschil echter niet terug in niet-intacte gezinnen.

Opvallend is tevens dat het equivalent huishoudinkomen nooit een rol speelt, behalve bij intacte gezinnen. Daar krijgen kinderen in gezinnen met de hoogste inkomenscategorie 3,38 euro minder dan die in de laagste categorie. Deze opmerkelijke bevinding is in overeenstemming met de onderzoeken van Furnham en Thomas (1984b) en van Newson en Newson (1976). Zij vonden dat kinderen uit arbeidersgezinnen meer zakgeld ontvangen dan kinderen uit de middenklasse. Kochuyt (2004) stelt dat armoede kinderen favoriseert ten opzichte van hun ouders. Hij kwam tot de conclusie dat arme gezinnen in België relatief veel aan hun kinderen geven en dat de huishoudelijke consumptie in hun voordeel ligt. Ouders minimaliseren hun eigen noden om zo meer aan hun kinderen te geven en gebruiken andere standaarden voor zichzelf dan voor hun kinderen. Een dergelijke bevinding doet vragen rijzen over de wijze waarop geld wordt verdeeld onder familieleden. Vaak wordt uitgegaan van de *glued-together family* (Sen, 1983), waarbij er geen variatie is in de belangen van de gezinsleden. Zodra financiële middelen zich in het huishouden bevinden, wordt verondersteld dat zij gelijk worden verdeeld onder de familieleden, om zo hun collectieve welvaart te maximaliseren (Zelizer, 1989). We moeten echter afstappen van deze veronderstelling. Sen (1983) bijvoorbeeld ziet het huishouden eerder als een plaats van coöperatieve conflicten, waar maximalisatie van de totale beschikbaarheid van middelen een gemeenschappelijk doel is, maar waar tevens conflicten bestaan over de verdeling ervan. Het bestuderen van *family power* kan hierin interessante inzichten opleveren.

Beperkingen en suggesties voor toekomstig onderzoek

Er zijn echter ook een aantal theoretische en methodologische beperkingen in dit onderzoek.

Ten eerste gaat dit onderzoek ervan uit dat huishoudelijke taken worden geruild met zakgeld, wat impliciet inhoudt dat huishoudelijke taken als kosten worden gezien. Huishoudelijk werk hoeft echter niet steeds een last te zijn, maar kan voor kinderen ook positieve symbolische en emotionele betekenissen hebben (O'Brien, 1995). Tevens zouden we kunnen vermoeden dat zakgeld voor de ouders niet enkel een kost

is. Het geven van een afgebakende hoeveelheid zakgeld zou bijvoorbeeld conflicten over bepaalde aankopen in het gezin kunnen vermijden. Daarnaast zou zakgeld een hulpmiddel kunnen zijn om het familiebudget te beheren. Deze twee gerelateerde redenen worden niet vermeld in onderzoeken die vinden dat kinderen uit niet-intacte en armere gezinnen meer zakgeld krijgen. Verder onderzoek over de voordelen van zakgeld voor ouders is dan ook vereist om uitsluitsel te geven.

Een andere theoretische beperking is dat het geven van zakgeld om altruïstische redenen in deze paper niet wordt verkend. Barnett-Verzat en Wolff (2002) wijzen er echter op dat ouders vaak hun gedrag verklaren aan de hand van altruïsme (Spitze & Ward, 1995), hoewel wetenschappelijke studies dit perspectief vaak niet ondersteunen (Altonji, Hayashi & Kotlikoff, 1997; Cox, 1987).

Bovendien dienen enkele methodologische beperkingen in acht te worden genomen. Ten eerste zijn bepaalde operationalisering van variabelen niet optimaal. Met betrekking tot huishoudelijke taken wordt enkel gekeken of het kind enkele specifieke taken *al dan niet* verricht. Voor toekomstig onderzoek kan evenwel worden aangeraden om steeds te werken met metingen in uren en minuten (bijvoorbeeld Goodnow, 1988). Op die manier wordt ook de tijdsduur van bepaalde taken in rekening gebracht. Inzake de operationalisering van gezinsstructuur kan worden meegenomen dat werken met een verblijfskalender (Sodermans *et al.*, 2013) meer precieze data oplevert over de verblijfsregeling van kinderen. Het lijkt echter aangewezen om een dergelijke kalender aan alle kinderen/ouders in niet-intacte gezinnen voor te leggen, zodat uniform en eenduidig kan geoperationaliseerd worden.¹¹

Dit onderzoek verricht afzonderlijke analyses op het zakgeld van kinderen uit intacte en niet-intacte gezinnen en op het zakgeld dat wordt gekregen van de moeder en de vader. Hieruit blijkt dat er andere mechanismen en factoren belangrijk zijn bij deze verschillende gezinsvormen. Het wordt dan ook aanbevolen om deze opsplitsing te maken. Toekomstig onderzoek dient rekening te houden met enkele andere belangrijke redenen voor het geven van zakgeld. Zo zou controle voor het al dan niet uitoefenen van een studentenjob aangeraden zijn (Gager *et al.*, 1999). Er werd reeds aangetoond dat een studentenjob samenhangt met minder zakgeld, maar de oorzaak-gevolgrelatie is niet duidelijk (Mangleburg & Brown, 1995). De invloed van bijvoorbeeld zakgeld van grootouders op het zakgeld van de ouders en de relatie tussen alimentatie en zakgeld zouden ook interessant zijn om te bekijken. Zowel bij een studentenjob als bij zakgeld krijgen van grootouders geldt dat een kind extra alternatieve ruilpartners heeft om geld van te ontvangen. Hierdoor verandert de structuur van de relaties, waardoor ook de ruiluitkomsten anders zullen zijn (Cook *et al.*, 2006). Algemeen lijkt kwantitatief en kwalitatief onderzoek aangeraden met betrekking tot de allocatie, onderhandelingen, gebruik, controle en betekenisgeving van zakgeld, waarbij een kindgericht standpunt aangewezen lijkt. Economische activiteiten van kinderen worden vaak genegeerd en reeds uitgevoerd onderzoek over geld en kinderen focust voornamelijk op kinderen als consumenten (Zelizer, 2002). Kinderen spenderen echter niet enkel de financiële middelen van hun ouders, maar geven ook eigen geld uit dat ze vaak zelf verdienen. Kinderen moeten dan ook erkend worden als authentieke economische actoren (Levison, 2000).

Dank

Graag bedank ik prof. dr. Piet Bracke voor de interessante inzichten alsook dr. Sarah Symoens en dr. Ellen Colman voor de hulp bij mijn masterproef. Ook betuig ik dank aan de jury van de ACCO-prijs voor de waardevolle opmerkingen.

Noten

1. Voor een overzicht van alle selectiecriteria en voorrangregels verwijzen we naar hoofdstuk 2 'Steekproef en dataverzameling' in Mortelmans *et al.* (2011).
2. Voor kinderen in intacte gezinnen moet slechts één ouder zijn bevraagd om de nodige variabelen te kunnen opnemen. Bij niet-intacte gezinnen moeten voor EHI echter beide ouders zijn bevraagd. Van de kinderen uit niet-intacte gezinnen werden 410 moeders en 256 vaders bevraagd. Van 197 kinderen van gescheiden ouders werden zowel moeder als vader geïnterviewd.
3. Hoewel in de vragenlijst een specifiek onderscheid werd gemaakt (gaande van nooit tot dagelijks), kon een dergelijke nuance hier niet behouden worden. Voor het aanmaken van een samengestelde huishoudelijke variabele bij de niet-intacte gezinnen zou dan rekening moeten worden gehouden met de verblijfsregeling van de kinderen. Deze berekening zou zeer complex worden.
4. De combinatie van optie 2 samen met 4 of 5 was echter niet mogelijk. Tevens dienden antwoorden 1 en 3 steeds met een ander antwoord te worden gecombineerd.
5. Onder de categorie 'bij één ouder altijd' vallen dan de kinderen waarvan de ouders hebben aangeduid dat het kind permanent bij één ouder verblijft of 56 kruisjes in de maandkalender van 1 ouder hebben gezet. Onder 'meestal bij één ouder' vallen die kinderen die meer dan 67 procent bij één ouder verblijven en minder dan 34 procent bij de andere. Indien het kind meestal bij één ouder woont, verblijft hij/zij niet noodzakelijk de andere tijd bij de andere ouder. Gedeeld verblijf zijn de kinderen die tussen de 67 en 34 procent bij beide ouders verblijven. De resterende kinderen (vogelnestverblijfsregeling, geen vaste regeling en kinderen die minder dan 34 procent bij beide ouders verblijven) komen in de categorie 'andere' terecht.
6. EHI wordt niet opgenomen in de analyses verricht op de kinderen uit niet-intacte gezinnen, aangezien er voor twee huishoudens geen ééninkomensvariabele kan worden gemaakt.
7. We verwachten namelijk ook verschillen in de factoren die een invloed hebben op zakgeld tussen intacte en niet-intacte gezinnen. Om dezelfde redenen wordt het zakgeld dat kinderen in niet-intacte gezinnen van moeder en vader afzonderlijk krijgen bestudeerd. Zo kan ook worden onderzocht of het EHI een invloed heeft op het zakgeld van kinderen uit intacte en niet-intacte gezinnen, aangezien geen ééninkomensvariabele kan worden aangemaakt voor de huishoudens van moeder en vader.
8. Significante verschillen bij huishoudelijke taken dienen voorzichtig geïnterpreteerd te worden. Bij intacte gezinnen en bij het huishouden van de moeder is er immers geen categorie van ontbrekende waarden, maar bij het huishouden van de vader en bij niet-intacte gezinnen wel. Wanneer deze categorie van ontbrekende waarden wordt weggelaten (bijlage 2), blijkt

- dat kinderen in niet-intacte gezinnen meer taken op zich nemen. Verder wordt bij de moeder significant meer bijgedragen in het huishouden dan bij de vader.
9. De grootste categorie bij de vader is eigenlijk de categorie 'EHI ontbrekende waarden'. Bij niet-intacte gezinnen zijn veel minder vaders dan moeders ondervraagd, waardoor deze categorie bij de vader groot is. Voorzichtigheid bij de interpretatie van de significante resultaten is opnieuw aangeraden.
  10. We moeten opmerken dat enkel wordt gecontroleerd voor het aantal items dat kinderen met hun zakgeld moeten betalen en niet het bedrag dat wordt gespendeerd. Tevens is er weinig variatie in deze variabele.
  11. Aangezien deze kalender in de SIV-dataset slechts werd voorgelegd aan gescheiden ouders van kinderen met bepaalde verblijfsregelingen, is onder meer de categorie 'andere' in dit onderzoek vrij groot.

Bibliografie

- Altonji, J. G., Hayashi, F. & Kotlikoff, L. (1997). Parental Altruism and Inter Vivos Transfers: Theory and Evidence. *Journal of Political Economy*, 105(6), 1121-66.
- Barnet-Verzat, C. & Wolff, F. C. (2002). Motives for Pocket Money Allowance and Family Incentives. *Journal of Economic Psychology*, 23(3), 339-66.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and Power in Social Life*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Blood, R. O. & Wolfe, D. M. (1960). *Husbands and Wives: The Dynamics of Family Living*. Oxford: Free Press Glencoe.
- Bonacich, P., Grusky, O. & Peyrot, M. (1985). Family Coalitions: A New Approach and Method. *Social Psychology Quarterly*, 48(1), 42-50.
- Cook, K. S. & Yamagishi, T. (1992). Power in Exchange Networks: A Power-dependence Formulation. *Social Networks*, 14(3-4), 245-65.
- Cook, K. S., Cheshire, C. & Gerbasi, A. (2006). Power, Dependence, and Social Exchange. In P. J. Burke (Ed.), *Contemporary Social Psychological Theories* (pp. 194-216). Stanford: Stanford University Press.
- Cox, D. (1987). Motives for Private Income Transfers. *The Journal of Political Economy*, 95(3), 508-46.
- Demo, D. H. & Acock, A. C. (1993). Family Diversity and the Division of Domestic Labor: How Much Have Things Really Changed? *Family Relations*, 42(3), 323-31.
- Denuwelaere, M. (2003). Een ongelijke taakverdeling tussen man en vrouw: van ouders naar kinderen. *Mens en maatschappij*, 78(4), 355-78.
- Emerson, R. M. (1962). Power-dependence Relations. *American Sociological Review*, 27(1) 31-41.
- Emerson, R. M. (1972). Exchange Theory: Part I. A Psychological Basis for Social Exchange. Part II. Exchange Relations and Networks. In J. Berger, M. Zelditch & B. Anderson (Eds.), *Sociological Theories in Progress* (pp. 38-87). Boston: Houghton Mifflin.
- Emerson, R. M. (1976). Social-exchange Theory. *Annual Review of Sociology*, 2(1), 335-362.
- European Commission (3-10-2008). *Parents Face Shortage of Childcare Services, Says EU Report*. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=404>.
- Farrell, L., Frijters, P. & Shields, M. A. (2002). *The Economic Motives for Child Allowances: Altruism, Exchange or Value of Independence?* Melbourne: Department of Economics, University of Melbourne.

- Felmlee, D. H. (1994). Who's on Top? Power in Romantic Relationships. *Sex Roles*, 31(5/6), 275-95.
- Floyd, F. J. & Wasner, G. H. (1994). Social Exchange, Equity, and Commitment: Structural Equation Modeling of Dating Relationships. *Journal of Family Psychology*, 8(1), 55-73.
- Furnham, A. (2001). Parental Attitudes to Pocket Money/Allowances for Children. *Journal of Economic Psychology*, 22(3), 397-422.
- Furnham, A. & Kirkcaldy, B. (2000). Economic Socialization: German Parents' Perceptions and Implementation of Allowances to Educate Children. *European Psychologist*, 5(3), 202-215.
- Furnham, A. & Thomas, P. (1984a). Adults' Perceptions of the Economic Socialization of Children. *Journal of Adolescence*, 7(3), 217-31.
- Furnham, A. & Thomas, P. (1984b). Pocket Money: A Study of Economic Education. *British Journal of Developmental Psychology*, 2(3), 205-212.
- Gager, C. T., Cooney, T. M. & Call, K. T. (1999). The Effects of Family Characteristics and Time Use on Teenagers' Household Labor. *Journal of Marriage and the Family*, 61(4), 982-94.
- Gelles, R. J. (1983). An Exchange/Social Control Theory. In D. H. Finkerhor, R. J. Gelles, G. T. Hotaling & M. A. Straus (Eds.), *The Dark Side of Families: Current Family Violence Research* (pp. 151-165). Beverly Hills: Sage Publications, Inc.
- Godfrey, N. S. & Richards, T. (1995). *A Penny Saved: Using Money to Teach your Child the Way the World Works*. New York: Simon & Schuster.
- Goodnow, J. J. (1988). Children's Household Work: Its Nature and Functions. *Psychological Bulletin*, 103(1), 5-26.
- Goodnow, J. & Burns, A. (1985). *Home and School: A Child's-eye View*. Sydney: Allen & Unwin.
- Grusec, J. E., Goodnow, J. J. & Cohen, L. (1996). Household Work and the Development of Concern for Others. *Developmental Psychology*, 32(6), 999-1007.
- Hagenaars, A. J. M., De Vos, K. & Zaidi, M. A. (1994). *Poverty Statistics in the Late 1980s: Research Based on Micro-data*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Haugen, G. M. D. (2007). Caring Children: Exploring Care in Postdivorce Families. *The Sociological Review*, 55(4), 653-670.
- Hetherington, E. M. (1989). Coping with Family Transitions: Winners, Losers, and Survivors. *Child Development*, 60(1), 1-14.
- Homans, G. C. (1961). *Social Behavior: It's Elementary Forms*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Jurkovic, G. J., Thirkield, A. & Morrell, R. (2001). Parentification of Adult Children of Divorce: A Multidimensional Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(2), 245-57.
- Kirkcaldy, B., Furnham, A. & Martin, T. (2003). Parental Attitudes towards Pocket Money, Trait Competitiveness and Occupational Stress. *Journal of Managerial Psychology*, 18(4), 305-23.
- Klein, W., Graesch, A. P. & Izquierdo, C. (2009). Children and Chores: A Mixed Methods Study of Children's Household Work in Los Angeles Families. *Anthropology of Work Review*, 30(3), 98-109.
- Kochuyt, T. (2004). Giving Away One's Poverty. On the Consumption of Scarce Resources within the Family. *The Sociological Review*, 52(2), 139-61.
- Kooreman, P. (2007). Time, Money, Peers, and Parents; Some Data and Theories on Teenage Behavior. *Journal of Population Economics*, 20(1), 9-33.
- Kranichfeld, M. L. (1987). Rethinking Family Power. *Journal of Family Issues*, 8, 42-56.
- Lachance-Grzela, M. & Bouchard, G. (2010). Why Do Women Do the Lion's Share of Housework? A Decade of Research. *Sex Roles*, 63(11-12), 767-80.

- Leiser, D. & Ganin, M. (1996). Economic Participation and Economic Socialization. In P. Lunt & A. Furnham (Eds.), *Economic Socialization*. Cheltenham: Edward Elgar Pub.
- Lennon, M. C. & Rosenfield, S. (1994). Relative Fairness and the Division of Housework: The Importance of Options. *American Journal of Sociology*, 100(2), 506-531.
- Levison, D. (2000). Children as Economic Agents. *Feminist Economics*, 6(1), 125-134.
- Logan, J. R. & Bian, F. (2003). Parents' Needs, Family Structure, and Regular Intergenerational Financial Exchange in Chinese Cities. *Sociological Forum*, 18(1), 85-101.
- Mangleburg, T. F. & Brown, J. J. (1995). Teens' Sources of Income: Jobs and Allowances. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 3(1), 33-46.
- Melli, M. S. (1999). Guideline Review: Child Support and Time Sharing by Parents. *Family Law Quarterly*, 33(1), 219-34.
- Molm, L. D. (1994). Dependence and Risk: Transforming the Structure of Social Exchange. *Social Psychology Quarterly*, 57(3), 163-76.
- Molm, L. D. (1997). *Coercive Power in Social Exchange*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mortelmans, D., Pasteels, I., Bracke, P., Matthijs, K., Van Bavel, J. & Van Peer, C. (2011). *Scheiding in Vlaanderen*. Leuven: Acco.
- Newson, J. & Newson, E. (1976). *Seven Years Old in the Home Environment*. Oxford, England: John Wiley & Sons.
- Nye, F. I. (1978). Is Choice and Exchange Theory the Key? *Journal of Marriage and Family*, 40(2), 219-33.
- Nye, F. I. (1979). Choice, Exchange, and the Family. In W. R. Burr, R. Hill, F. I. Nye & I. L. Reiss (Eds.), *Contemporary Theories about the Family* (pp. 1-41). New York: Free Press.
- O'Brien, M. (1995). Allocation of Resources in Household: Children's Perspectives. *The Sociological Review*, 43(3), 501-17.
- Pyke, K. (1999). The Micropolitics of Care in Relationships between Aging Parents and Adult Children: Individualism, Collectivism, and Power. *Journal of Marriage and the Family*, 61(3), 661-62.
- Scanzoni, J. (1972). *Sexual Bargaining: Power Politics in American Marriage*. New York: Prentice Hall.
- Scanzoni, J. H. (1978). *Sex Roles, Women's Work, and Marital Conflict: A Study of Family Change*. Lexington, Massachusetts: Lexington Books.
- Scheiding in Vlaanderen (2013). *Scheiding In Vlaanderen*. www.scheidinginvlaanderen.be.
- Scott, A. & Lewis, A. (2000). The Economic Awareness, Knowledge and Pocket Money Practices of a Sample of UK Adolescents: A Study of Economic Socialisation and Economic Psychology. *Citizenship, Social and Economics Education*, 4, 33-46.
- Sen, A. (1983). Economics and the Family. In *Resources, Values and Development*. Oxford: Blackwell.
- Sodermans, A., Vanassche, S. & Matthijs, K. (2013). Post-divorce Custody Arrangements and Binuclear Family Structures of Flemish Adolescents. *Demographic Research*, 28, 421-32.
- Speltinckx, E. & Jacobs, T. (2002). *Gezinsontbinding in Vlaanderen. Boek 2: gevolgen van echtscheiding*. Antwerpen: Steunpunt gezinsdemografisch panel.
- Spitze, G. & Ward, R. (1995). Household Labor in Intergenerational Households. *Journal of Marriage and the Family*, 57(2), 355-61.
- Sprecher, S. (2001). Equity and Social Exchange in Dating Couples: Associations with Satisfaction, Commitment, and Stability. *Journal of Marriage and Family*, 63(3), 599-613.
- Vanassche, S., Sodermans, A. & Matthijs, K. (2011). *Het Leuvens adolescenten- en gezinnenonderzoek 2009-2010*. Leuven: Centrum voor Sociologisch Onderzoek.
- Weber, M. (1968). *Economy and Society*. Los Angeles: University of California Press.

- Weiss, R. S. (1979). Growing Up a Little Faster: The Experience of Growing Up in a Single- Parent Household. *Journal of Social Issues*, 35(4), 97-111.
- White, L. K. & Brinkerhoff, D. B. (1981). Children's Work in the Family: Its Significance and Meaning. *Journal of Marriage and the Family*, 43(4), 789-98.
- Wolff, F. C. (2006). Parental Transfers and the Labor Supply of Children. *Journal of Population Economics*, 19(4), 853-77.
- Yogev, S. & Brett, J. (1985). Perceptions of the Division of Housework and Child Care and Marital Satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 47, 609-18.
- Zafirovski, M. (2003). Some Amendments to Social Exchange Theory: A Sociological Perspective. *Theory and Science*, 42(2).
- Zelizer, V. A. (1985). *Pricing the Priceless Child: The Changing Social Value of Children*. Princeton University Press
- Zelizer, V. A. (1989). The Social Meaning of Money: Special Monies. *American Journal of Sociology*, 95(2), 342-77.
- Zelizer, V. A. (1996). Payments and Social Ties. *Sociological Forum*, 11(3), 481-95.
- Zelizer, V. A. (2000). The Purchase of Intimacy. *Law & Social Inquiry*, 25(3), 817-48.
- Zelizer, V. (2002). Kids and Commerce. *Childhood*, 9(4), 375-96.

Abstract

In the last decade, researchers became interested in children's pocket money. Although it is a recurrent finding that parents and children believe a social exchange takes place in the family between children's allowance and their household chores, no research has explicitly analyzed this exchange. Using data from the *Divorce in Flanders Survey* (N = 686), this paper aims to study the allowance of children as an exchange outcome from household tasks, with an emphasis on the influence of family structure. This influence is explored through the social exchange literature, more specifically through Emerson's (1962) *power-dependence theory*. The probability and the amount of pocket money are not only examined in general, but specific logistic and linear regression analyses are also separately performed on the data of children in intact and non-intact families. Household chores, family structure, gender and age of the child, equivalent household income and the number of items children have to pay with their pocket money are included in the analyses. The results are discussed and potential reasons for these findings and recommendations for further research are developed.

Keywords

Social exchange theory; power; pocket money; housework; children; divorce